

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Hany Veberové a soudců Mgr. Marka Bedřicha a JUDr. Jitky Hroudové v právní věci žalobce **Mgr. F. D.**, bytem v P. 10, K. 1148/32, zastoupeného JUDr. Kamilou Dolejší, advokátkou se sídlem v Praze 6, Břevnovská 433/12, proti žalované **Policii České republiky, Služby kriminální policie a vyšetřování**, se sídlem v Praze 7, Strojnická 27, o žalobě proti rozhodnutí náměstka policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování ve věcech služebního poměru ze dne 1. 7. 2013, č. j. PPR-3396-18/ČJ-2013-990131,

t a k t o:

I.

Rozhodnutí náměstka policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování ve věcech služebního poměru ze dne 1. 7. 2013, č. j. PPR-3396-18/ČJ-2013-990131, s e z r u š u j e a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

II.

Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení v částce 13.200,- Kč do třiceti dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupkyně žalobce JUDr. Kamily Dolejší, advokátky.

Odůvodnění

Žalobce se žalobou, podanou u Městského soudu v Praze, domáhal přezkoumání a zrušení rozhodnutí náměstka Policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování ve věcech služebního poměru ze dne 1. 7. 2013 a jemu předcházejícího rozhodnutí ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky ve věcech služebního poměru ze dne 26. 3. 2013, jimiž bylo pravomocně rozhodnuto o zamítnutí žádosti žalobce ze dne 29. 1. 2013 o doplatek služebního příjmu za výkon služby přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce, kterou vykonal v letech 2010 a 2011.

Žalobce v podané žalobě namítl, že rozhodnutí služebních funkcionářů obou stupňů jsou nezákonná, nesprávná po právní i faktické stránce a nepřezkoumatelná z důvodu nesrozumitelnosti a nedostatku důvodů. Skutkový stav, který služební funkcionáři vzali za základ napadených rozhodnutí, je v rozporu se spisy a nemá v nich oporu.

Žalobce v podané žalobě namítl, že nebyly splněny zákonem a ustálenou judikaturou stanovené předpoklady pro nařízení služby přesčas, tj. důležitý zájem služby, předpoklad výjimečnosti služby přesčas, řádné odůvodnění přijetí tohoto opatření, ani maximální rozsah 150 hodin v kalendářním roce. Nařízení služby nebylo nijak odůvodněno, aby z něj byl patrný důležitý zájem služby a docházelo k dlouhodobému až trvalému nahrazování nedostatku osob zvýšenými nároky v podobě nařizování služby přesčas k plnění úkolů běžného výkonu služby na stávající příslušníky s odkazem na důležitý zájem služby. Podle názoru žalobce nařízení služby přesčas v předmětném případě nesplňuje ani jednu z podmínek pro její nařízení a pro aplikaci ustanovení § 112 odstavec 2 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále též služební zákon). Z tohoto důvodu je zamítnutí žádosti žalobce o doplatek služebního příjmu nezákonným a nesprávným rozhodnutím.

Žalobce namítl, že během služby přesčas nevykonával v důležitém zájmu služby činnosti a úkony jiné, mimořádné nebo neodkladné ani takové, které by v konkrétních případech objektivně nešlo vykonat v době základní služby v týdnu a musely by být vykonávány právě a jen služby přesčas. Za takto nezákonně nařízenou službu přesčas nebylo žalobci přiznáno žádné protiplnění, čímž žalovaná Policie České republiky porušila svoje povinnosti a žalobce byl přímo zkrácen na svých právech. Žalovaná Policie České republiky podmínku výjimečnosti nařízení služby přesčas ignoruje v rozporu se zákonem a nesprávně dovozuje, že podmínka výjimečnosti se nevztahuje na případy nařízení služby přesčas podle ustanovení § 54 odstavce 1 služebního zákona, ale jen na případy nařízení služby přesčas podle odstavce 2 téhož ustanovení.

Žalobce poukázal na konstantní judikaturu zejména na rozsudky Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 10A 34/2010 - 28 či Nejvyššího správního soudu č. j. 6Ads 151/2011 - 126, 4Ads 11/2013 - 41, 4Ads 26/2013 - 32 a 4Ads 25/2013 - 30, v nichž správní soudy opakovaně judikovaly, že má-li být institut služby přesčas využíván v souladu s platnou právní úpravou, pak pro nařízení služby přesčas musejí být vždy splněny čtyři kumulativní podmínky – důležitý zájem služby, z něho vyplývající předpoklad výjimečnosti služby, odůvodnění přijetí tohoto opatření a maximální rozsah 150 hodin v kalendářním roce. Žádná z těchto podmínek v případě žalobce splněna nebyla a žalovaná v napadeném rozhodnutí jejich naplnění ani netvrdí.

Žalobce namítl, že žalovaná řádně nepřezkoumala a nezdůvodnila, kdy v konkrétním případě služby přesčas a z jakého důvodu byly či nebyly tyto podmínky naplněny, její tvrzení v odůvodnění napadených rozhodnutí se nevyrovnává s námitkami žalobce a její výklad právního institutu důležitého zájmu služby v napadeném rozhodnutí je zcela obecný. Žalovaná řádně neodůvodnila v konkrétních případech potřebu, rozsah a přípustnost nařízení výkonu služby přesčas a nezákonnost jednání žalované spočívala v tom, že se služba přesčas stala běžnou součástí služby a neproplácela se.

Podle názoru žalobce výjimečnost a důležitý zájem služby nelze spatřovat v řešení nedostatečného personálního obsazení příslušného útvaru ani v řešení špatné či nevyhovující organizace a rozvržení pracovní doby příslušníků Police ČR. K nařizování služby přesčas docházelo automaticky, šlo o dlouhodobý a vědomý přístup žalované a nikoliv o řešení změn způsobených nemocí, dovolenou či nepředpokládanou situací nebo mimořádným opatřením. Žalobce žádné neodkladné či neopakovatelné úkony ve smyslu trestního řádu neprováděl. Žalobce v roce 2010 odpracoval celkem 351,50 hodin služby přesčas a v roce 2011 celkem 248,50 hodin přesčas, když v tomto roce ukončil ke dni 31. 10. 2011 služební poměr. Zákonem stanovený maximální limit 150 hodin služby přesčas byl u žalobce vyčerpán v roce 2010 již v dubnu a v roce 2011 dokonce již v březnu.

Žalobce poukázal na to, že v praxi žalované se vytratil rozdíl mezi základní dobou služby v týdně a dobou přesčas, což platná právní úprava nepřipouští. Přitom konstantní judikatura správních soudů uvádí, že nemožnost bezpečnostního sboru zajistit úkoly uložené mu zákonem využitím základní doby služby v týdně a toliko výjimečným nařizováním služby přesčas nelze překlenout porušováním podmínek pro nařizování přesčasové služby k tíži jeho příslušníků.

Podle názoru žalobce se žalovaná nijak nevyrovnala a nevyvrátila tvrzení žalobce o nedostatečném počtu příslušníků a špatném systému rozvržení doby služby, které ve svém důsledku vedlo k nutnosti pravidelného nařizování služby přesčas. Stejně se žalovaná nevypořádala se žalobcem uváděnou skutečností, že současná praxe oddělení cíleného pátrání odboru pátrání Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky je taková, že pro plnění stejných úkolů není nařizována služby přesčas vůbec či ve výrazně nižší intenzitě a za současného okamžitého poskytnutí náhradního volna.

Žalobce poukázal na to, že přesčasy byly nařizovány v rozporu se zákonem zpětně, což žalovaná v napadeném rozhodnutí ani nezastírá a nařízení přesčasů bylo vždy antidatováno na počátek měsíce. Při zpětném nařízení služby přesčas vedoucí pracovník nehodnotí ani nemá možnost předem hodnotit, zda jsou přesčasy nařizeny v souladu se zákonnými podmínkami a s touto odvolací námitkou nezákonné praxe se žalovaná v napadeném rozhodnutí nijak nevypořádala. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí a argumentace žalované vyplývá, že ke zneužívání služby přesčas dlouhodobě docházelo a že zákonné podmínky pro její nařízení nebyly v dané věci splněny. Žalobce závěrem podané žaloby uvedl, že má na základě analogické aplikace ustanovení § 125 odstavce 1 služebního zákona nárok na náhradní volno, případně na poměrnou část přiznaného základního tarifu, osobního příplatku a zvláštního příplatku za každou hodinu služby přesčas do limitu 150 hodin v kalendářním roce, kterou vykonal v rozporu se zákonem. Napadenými rozhodnutími mu tento nárok nebyl v rozporu se zákonem přiznán a žalobce tak byl přímo zkrácen nezákonnými, nesprávnými a nepřezkoumatelnými rozhodnutími žalované zkrácen na svých právech.

Žalovaný správní úřad ve vyjádření k podané žalobě poukázal na to, že rozhodnutím náměstka policejního prezidenta pro službu kriminální policie a vyšetřování ve věcech služebního poměru ze dne 1. 7. 2013 bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky ve věcech služebního poměru ze dne 26. 3. 2013, kterým byla zamítnuta žádost žalobce ze dne 29. 1. 2013 o doplatek služebního příjmu za výkon služby přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce za období let 2010 a 2011.

Žalobce byl ustanoven na služebním místě rada oddělení cíleného pátrání odboru pátrání Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky, přičemž vykonával nejnáročnější policejní činnosti v trestním řízení při odhalování, dokumentaci a vyšetřování skutkově a právně nejsložitější trestné činnosti v působnosti Policejního prezidia České republiky. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je patrné, že pravidelná doba služby byla u žalobce stanovena od pondělí do pátku 7:30 až 15:30 hodin. Z odůvodnění rozhodnutí je dále patrné, jaký byl zjištěný skutkový stav a jakým způsobem byl právně hodnocen. Ze spisového materiálu je zřejmé, kdy byla žalobci v letech 2010 a 2011 nařízena služba přesčas ve smyslu ustanovení § 54 odstavec 1 zákona a jsou v něm rovněž uvedeny důvody a rozsah nařízené služby přesčas. Nařízená služba přesčas byla realizována v konkrétních případech, jednalo se o úkony spojené s pátráním po osobách, které nemohly být odloženy, a vzhledem k pracovní náplni žalobce bylo v odůvodnění napadeného rozhodnutí dovozeno, že nařízení služby přesčas žalobce bylo vždy v důležitém zájmu služby.

Pokud by služební funkcionáři nenařídili výkon služby přesčas, ohrozili či omezili by šetření, prověřování a vyšetřování vedoucí k objasnění věci, zjištění pachatele nebo intenzivní pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách. Žalobcova skutečně vykonaná činnost se lišila od činností policistů zařazených v operačních střediscích, jejichž výkon služby přesčas posuzoval Nejvyšší správní soud v žalobcem citovaných rozsudcích. Systém výkonu služby na operačním středisku je odlišný, je obvykle prováděn v nepřetržitém režimu služby v plánovaných směnách operačního dne s dobou výkonu služby v jedné směně zpravidla dvanáct hodin a nepřesahující čtyřadvacet hodin. Takový výkon služby lze spolehlivě dopředu plánovat, nicméně v žalobcově případě se nejednalo o pravidelné zajištění chodu celého pracoviště a výkon a rozsah služby přesčas v jeho případě bylo možné jen velmi omezeně předvídat při rozvržení doby služby na jednotlivé směny.

Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je současně zřejmé, že se nejednalo o zpětně přikázanou službu nad rámec běžné doby výkonu služby, přičemž k namítané možnosti směnnosti služby je třeba uvést, že je pouze v působnosti vedoucího příslušníka rozhodnout na základě konkrétních úkolů zabezpečovaných oddělením cíleného pátrání o tom, jak bude doba služby rozvržena. Pouze z rozsahu žalobcovy služby přesčas tak nelze dovodit opodstatnění směnného režimu služby a i v současné době jsou v oddělení cíleného pátrání nařízeny služby přesčas. Závěrem žalovaný uvedl, že služební funkcionáři zjistili v daném případě stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Napadené rozhodnutí má oporu ve spisovém materiálu a je tudíž soudem přezkoumatelné.

Žalobce využil svého práva a podal k vyjádření žalovaného správního úřadu repliku, v níž poukázal na to, že je na žalovaném, aby splnění zákonných podmínek v každém jednotlivém případě služby přesčas prokázal, přičemž žalovaný v tomto směru svojí povinnost tvrzení a povinnost důkazní nesplnil. Žalobce tvrdí i nadále, že v žádném z posuzovaných případů nařízení služby přesčas nebyly podmínky pro její nařízení řádně splněny, prováděné

činnosti mohly být provedeny jindy či jinou osobou a paušální tvrzení žalovaného, že se jednalo o úkony, které nemohly být odloženy, je nepravdivé a není ničím prokázáno.

I pokud by žalobce připustil nesprávný výklad, že existuje vedle služby přesčas v důležitém zájmu služby v rozsahu do 150 hodin ročně bez nároku na služební příjem či náhradního volna také služba přesčas „obyčejná“, která nemusí splňovat zákonem daná kritéria, je s podivem, že podle evidence žalovaného služba přesčas v důležitém zájmu služby připadla v daném případě vždy v plném rozsahu na počátek roku, aniž by mezitím byla odpracována ani jediná hodina obyčejné služby přesčas, za kterou by žalobci příslušel služební příjem či náhradní volno a po vyčerpání 150 hodin již žalobce vykonával vždy pouze obyčejnou službu přesčas. Pokud žalovaný tvrdí, že všechny případy služby přesčas v důležitém zájmu služby vždy vyšly právě na počátek roku, aniž by mezi nimi byla jediná přesčasová hodina obyčejná a poté najednou stejný výkon služby onen důležitý zájem služby postrádal a žalobce vykonával pouze běžné přesčasy, aniž by mezi nimi byla jediná hodina, která by splňovala podmínky důležitého zájmu služby, je na žalovaném, aby toto tvrzení prokázal. Toto absurdní tvrzení žalovaného dokládá paušální zneužití institutu 150 hodin služby přesčas žalovaným bez splnění zákonem daných předpokladů a bez toho, že by žalobci za ně byly poskytnuty náležité protiplnění ze strany žalované.

Při ústním jednání u Městského soudu v Praze dne 8. 10. 2015 zástupkyně žalobce odkázala na písemné vyhotovení žaloby i na obsah repliky, zdůraznil, že žalobci byla služba přesčas nařízena v rozporu se zákonem, když tímto postupem bylo řešeno nedostatečné personální a ekonomické zajištění policejní činnosti a proto navrhla, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno.

Žalobce se při jednání soudu k věci blíže nevyjádřil.

Zástupce žalovaného správního úřadu s odkazem na odůvodnění rozhodnutí a na obsah vyjádření k žalobě navrhl její zamítnutí. Poukázal na faktický obsah činnosti, vykonávané žalobcem a namítl, že dosavadní judikatura správních soudů se týká výkonu zcela odlišné policejní práce, proto je nelze pro posouzení této žaloby použít. V případě žalobce se služba přesčas vždy týkala zcela konkrétního případu, nařízení služby přesčas bylo řádně odůvodněno, a pokud by žalobci služba přesčas nařízena nebyla, bylo by ohroženo pátrání po osobách a věcech a byl by znemožněn faktický výkon policejní činnosti. Odměna za případnou službu přesčas je již zahrnuta ve výši služebního příjmu.

Z obsahu spisového materiálu, který byl soudu předložen žalovaným služebním funkcionářem, byly zjištěny následující, pro rozhodnutí ve věci samé podstatné skutečnosti:

Rozhodnutím ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky ze dne 26. 3. 2013 byla zamítnuta žádost žalobce ze dne 29. 1. 2013 o doplatek služebního příjmu za výkon služby přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce, kterou vykonal v letech 2010 a 2011.

Proti uvedenému rozhodnutí podal žalobce prostřednictvím své zmocněné zástupkyně včasné odvolání, ve kterém uvedl, že rozhodnutí je nezákonné a nesprávné po právní i faktické stránce. Opakovaně v odvolání uvádí, že v daném případě nebyly splněny zákonem o služebním poměru a ustálenou judikaturou správních soudů stanovené předpoklady pro nařízení služby přesčas a služba přesčas byla nařizována soustavně v běžném výkonu služby jako řešení trvalého nedostatku osob a špatné organizace běžného výkonu služby. Nařízení

služby přesčas v případě žalobce nesplňuje ani jednu z podmínek pro její nařízení a pro aplikaci ustanovení § 112 odst. 2 zákona o služebním poměru a zamítnutí žádosti o doplatek služebního příjmu je nezákonné.

O podaném odvolání rozhodl žalovaný služební funkcionář žalobou napadeným rozhodnutím, jímž odvolání zamítl a dospěl k závěru, že požadavek odvolatele na doplatek služebního příjmu za nařízenou práci přesčas v rozsahu 150 hodin ročně v letech 2010 a 2011 nelze akceptovat. Z přiložené dokumentace je zřejmé, že nařízená služba přesčas byla realizována v konkrétních případech, jednalo se o úkony spojené s pátráním po osobách a věcech, což je v důležitém zájmu služby. Zajištění včasného a kvalitního plnění úkolů bezpečnostního sboru se podle ustanovení § 201 odst. 1 zákona o služebním poměru považuje za důležitý zájem služby. Služba přesčas byla podle názoru odvolacího orgánu nařízena v souladu se zákonem o služebním poměru a odvolateli nelze doplatit služební příjem za nařízenou práci přesčas v rozsahu 150 hodin ročně s ohledem na ustanovení § 112 odst. 2 zákona o služebním poměru, neboť je k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce přihlédnuto ve služebním příjmu. Pokud tedy byla policistovi nařízena služba přesčas podle ustanovení § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru, pak další služební příjem za tuto službu nenáleží. Odvolací orgán proto nenalezl dostatečné argumenty, které by jej vedly k tomu, aby mohl právně relevantně zpochybnit závěry služebního funkcionáře a proto přijal závěr, že služební funkcionář postupoval při vydání napadeného rozhodnutí v souladu s platnou právní úpravou.

Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení před služebními funkcionáři obou stupňů z hlediska žalobních námitek, uplatněných v podané žalobě a při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí (ustanovení § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů – dále jen s. ř. s.). Věc soud posoudil takto:

V projednávané věci žalobce učinil předmětem soudního přezkumu rozhodnutí, kterým se na žalované domáhal proplacení přesčasových služeb odsloužených v letech 2010 a 2011.

K tomu soud předně uvádí, že služba přesčas je primárně upravena v ustanovení § 54 služebního zákona, toto ustanovení v odstavci 3 stanoví, že za službu přesčas se podle odst. 1 a 2 považuje služba vykonávaná nad základní dobu služby v týdnu mimo rámec směn (k tomu srovnej také znění § 52 služebního zákona, podle kterého činí základní doba služby příslušníka 37,5 hodiny týdně).

Podle ustanovení § 54 odst. 1 služebního zákona dále platí, že *příslušníkovi lze nařídit výkon služby přesčas v důležitém zájmu služby nejvýše v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce*. Je tedy zřejmé, že z jiného důvodu a ve větším rozsahu (s výjimkou ustanovení § 54 odst. 2 služebního zákona, které umožňuje nařídit službu přesčas při vyhlášení krizového stavu nebo ve výjimečných případech ve veřejném zájmu i nad rozsah 150 hodin stanovených v odst. 1 tohoto ustanovení) službu přesčas nařídit nelze. Výše uvedené následně nachází svůj odraz v právní úpravě výše služebního příjmu, který je podle ustanovení § 112 odst. 2 služebního zákona stanoven *s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce*.

Co se rozumí *důležitým zájmem služby*, upravuje ustanovení § 201 odst. 1 služebního zákona jako *zájem bezpečnostního sboru na včasném a kvalitním plnění úkolů bezpečnostního sboru*.

Mezi účastníky řízení je přitom v uvedené věci sporný výklad tohoto neurčitého právního pojmu. Žalovaná, pokud jde o výklad tohoto pojmu, dospěla k závěru, že pod pojmem „*důležitý zájem služby*“ měl zákonodárce vždy na mysli bezproblémové zajištění běžného výkonu služby bezpečnostního sboru. V praxi bezpečnostních sborů se podle žalované pro zajištění základních činností bezpečnostního sboru používá pojem „*zajištění přímého výkonu služby*“. Zřejmě tedy, až na ojedinělé výjimky, nepůjde o zajištění např. administrativních a ekonomických činností bezpečnostního sboru, personální práce v něm, tedy o tzv. „*nepřímý, resp. servisní výkon služby*“, byť by tyto činnosti byly vykonávány příslušníky ve služebním poměru. Žalovaná tak dospěla k závěru, že nařizování výkonu služby přesčas podle § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru, při operativním zajišťování výkonu služby příslušníků Úřadu kriminální policie a vyšetřování, zařazených v režimu přímého výkonu služby je nutno hodnotit tak, že toto je vždy podloženo tím, že takový výkon služby je nařízen v důležitém zájmu služby.

S výkladem žalované, že za veřejný zájem může být označena každá činnost policejního sboru, neboť ten je ve veřejném zájmu zřízen, nelze podle názoru krajského soudu souhlasit, neboť veřejný zájem je třeba dovozovat v každém jednotlivém případě a jeho paušalizace na jakoukoliv činnost žalované by bylo v rozporu nejen s platnou právní úpravou, ale rovněž s teoretickým pojetím toho, co veřejný záměr ve skutečnosti je a jak s tímto pojmem pracovat. Nehledě na to, že „výjimečnost“ předpokládaná služebním zákonem je ve zřejmé kontrapozici s trvalou praxí plánovaných přesčasových hodin. Soudem proto nelze pro výše uvedené nedostatky posoudit přípustnost nařízené služby přesčas za podmínek daných v § 54 odst. 1 a 2 služebního zákona. Jenom tehdy, pokud by k nařízení služby přesčas došlo v souladu s citovanými ustanoveními služebního zákona, by byl správný názor žalované o neproplácení prvních 150 přesčasových hodin ročně z důvodu jejich zohlednění při stanovení služebního příjmu žalobce (ustanovení § 112 odst. 2 služebního zákona). S takto učiněným výkladem a posouzením žalované se proto nelze ztotožnit.

Městský soud v Praze na tomto místě, a to ve shodě se žalovanou, připomíná, že zákonodárce již při přijímání služebního zákona (myšleno zákona č. 361/2003 Sb.) předpokládal, že mohou nastat situace, za kterých bude třeba příslušníkovi bezpečnostního sboru nařídit výkon služby přesčas a ten bude mít povinnost tuto službu vykonat (tehdy ještě bez stanovení maximálního limitu přesčasové služby, k tomu srovnej důvodovou zprávu k vládnímu návrhu služebního zákona ze dne 20. 3. 2003, zdroj: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, sněmovní tisk 256/0). Proto také za tímto účelem v ustanovení § 54 zákona stanovil podmínky, za kterých jediné lze výkon služby přesčas nařídit. Pokud dojde k nařízení služby přesčas v souladu s podmínkami zakotvenými v ustanovení § 54 služebního zákona, pak zároveň platí, že rozsah 150 přesčasových hodin v kalendářním roce se považuje za zohledněný ve služebním příjmu za výkon služby, a příslušník tak za řádně odpracované hodiny v rámci výkonu služby přesčas v uvedeném rozsahu již žádný další služební příjem nedostane. To dále odpovídá i úpravě náhradního volna a služebního příjmu za službu přesčas v ustanovení § 125 služebního zákona, podle kterého má příslušník nárok na náhradní volno (popř. poměrnou část přiznaného základního tarifu, osobního příplatku a zvláštního příplatku) až za každou hodinu služby přesčas nad rozsah 150 hodin v kalendářním roce. Má-li tedy být institut služby přesčas využíván v souladu s platnou právní úpravou, je nutno současně splnit následující podmínky, kterými jsou 1/ jednak důležitý zájem služby a z toho vyplývající předpoklad výjimečnosti nařizované služby přesčas, jednak 2/ odůvodnění přijetí tohoto

opatření a dále 3/ maximální rozsah 150 hodin v kalendářním roce, popř. vyhlášení krizového stavu nebo jiné výjimečné případy ve veřejném zájmu. Nelze tedy souhlasit s pojetím žalované, která dospěla k závěru, že pod pojmem „*důležitý zájem služby*“ měl zákonodárce (a to i na základě srovnání žalované s předchozí právní úpravou) vždy na mysli bezproblémové zajištění běžného výkonu služby bezpečnostního sboru.

Pokud jde o zákonem stanovenou podmínku důležitosti zájmu služby, je nutno konstatovat, že zákonodárce ponechává služebním funkcionářům v praxi značný aplikační prostor v podobě poměrně široce vymezené definice tohoto neurčitého právního pojmu v ustanovení § 201 odst. 1 služebního zákona, kdy za důležitý zájem služby považuje zájem bezpečnostního sboru na včasném a kvalitním plnění úkolů bezpečnostního sboru. Ve vztahu k nařizování služby přesčas tak bude především věcí příslušných vedoucích pracovníků žalované, aby vždy v mezích daných tímto zákonným ustanovením zvážili potřebu, rozsah a vůbec přípustnost nařízení výkonu služby přesčas jako takové. S tím se pojí také povinnost takový postup náležitě odůvodnit. Předpoklad výjimečnosti či mimořádnosti nařízení služby přesčas pak vyplývá především ze skutečnosti, že zákonodárce její přípustnost podmínil existencí určitých zákonných podmínek, bez jejichž naplnění výkon služby přesčas nařídit nelze. Tuto výjimečnost lze přitom dovodit již ze samostatné úpravy tohoto mimořádného opatření v rámci služebního zákona jakožto doplňkového fondu služebních hodin nad zákonem stanovenou základní dobu služby příslušníka v rozsahu 37,5 hodin týdně (srovnej § 52 odst. 1 služebního zákona). Pokud by zákonodárce předpokládal „automatické“ využívání tohoto fondu v maximálním rozsahu u každého příslušníka a že se to stane pravidlem, mohl tak učinit jednodušším způsobem, např. tak, že by zvýšil rozsah základní doby služby na cca 40 hodin týdně (oproti 37,5 hodinám), což by při počtu 52 týdnů v roce činilo právě cca 150 hodin v kalendářním roce, aniž by přitom vznikla potřeba nařizovat výkon služeb přesčas a tento jakkoli odůvodňovat či vykazovat. Pro další mimořádné situace by pak zůstala ponechána úprava obsažená v ustanovení § 52 odst. 2 služebního zákona.

Výjimečnost a mimořádnost nařizování služeb přesčas a důležitý zájem služby pak nelze spatřovat ani v možném nedostatečném personálním obsazení. Argumenty žalované, že je vázána vládou taxativně stanoveným počtem systemizovaných služebních míst příslušníků, jakož i taxativně stanoveným objemem prostředků stanovených státním rozpočtem na služební příjmy těchto příslušníků, nemohou být při řešení posuzované otázky určující. Ačkoli soud vnímá, že žalovaná není s to příslušné rozhodnutí vlády ovlivnit či jakkoli změnit, nemůže být tento systémový problém řešen porušováním služebního zákona způsobem, že při nedostatečném personálním obsazení věznic se bude u jednotlivých příslušníků „automaticky“ kalkulovat s rozsahem 150 hodin služeb přesčas, které jsou podle ustanovení § 112 odst. 2 služebního zákona zároveň presumovány ve výši stanoveného služebního příjmu, a tedy příslušník za ně další (extra) příjem nárokovat nemůže. Chybné nazírání na tento problém je přitom patrné již z toho, že žalovaná se mylně domnívá, že pod pojmem „*důležitý zájem služby*“ měl zákonodárce vždy na mysli bezproblémové zajištění běžného (přímého) výkonu služby, a nikoli zajišťování činností administrativních či ekonomických, tj. činností tzv. nepřímého, servisního charakteru. Není zřejmé, z čeho konkrétně žalovaná dovozuje, že by se výkon přesčasových služeb z důvodu vzniku náhlých a neočekávaných událostí nemohl týkat také těchto činností a že je možný toliko u přímého výkonu služby.

Shodně se přitom k výkladu ustanovení § 54 odst. 1 zákona o služebním poměru vyjádřil také Nejvyšší správní soud, a to již v rozsudku ze dne 26. 9. 2012, č. j. 6Ads 151/2011 - 126, publikovaném pod č. 2823/2013 ve Sbírce rozhodnutí NSS a dostupném i na www.nssoud.cz. V tomto rozhodnutí Nejvyšší správní soud vyslovil následující právní

závěry: „Zákonodárce přípustnost služby přesčas podmínil existencí určitých zákonných podmínek, bez jejichž identifikace výkon služby přesčas nařídít nelze. Z toho, co stěžovatel uvádí, lze dovodit, že práci přesčas lze nařídít vždy, kdy je služebnímu funkcionáři známo, že výkon služby nebude možné zajistit s určitým počtem příslušníků v určitém časovém prostoru. S tímto názorem by bylo možno souhlasit, kdyby ustanovení § 54 odst. 1 služebního zákona znělo tak, že " Příslušníkovi lze nařídít výkon služby přesčas nejvýše v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce." Takto však uvedené ustanovení nezní, neboť předpokládá, že k nařízení výkonu služby přesčas lze přistoupit pouze v důležitém zájmu služby. Tento důležitý zájem služby nelze pak shledat v tom, jak na to poukázal již krajský soud, když je dlouhodobý až trvalý nedostatek osob nahrazován zvýšenými nároky na stávající příslušníky nařizováním služeb přesčas s odkazem na důležitý zájem služby. Krajský soud správně prostor pro takový výklad platné právní úpravy nespatriil a správně poukázal na to, že napadené rozhodnutí se námitkami žalobce nezabývalo do té míry, aby bylo zřejmé, z jakých důvodů je žalovaná považuje za neodůvodněné. Jak již správně uvedl krajský soud, lze si představit vznik neočekávané situace způsobené např. momentální indispozicí či absencí některého z příslušníků např. ze zdravotních či jiných důvodů, jež by byla oprávněně subsumovatelná pod § 54, resp. § 201 služebního zákona.“

Nejvyšší správní soud tak uzavřel, že žalovaná musí „jednoznačným, průkazným a nezpochybnitelným způsobem prokázat, že služba přesčas není z její strany využívána k jiným účelům a za jiných podmínek, než které připouští platná právní úprava“. Shodně pak Nejvyšší správní soud judikoval také v rozsudku ze dne 31. 10. 2012, č. j. 4Ads 15/2012 - 34, a dále rovněž v rozsudku ze dne 2. 10. 2013, č. j. 6Ads 23/2013 - 39, oba dostupné na www.nssoud.cz.

Je nutno konstatovat, že se zde jedná o závěry vyslovené v rozsudcích Nejvyššího správního soudu, který je v oblasti správního soudnictví vrcholem soudní soustavy. Ve smyslu ustanovení § 12 s. ř. s. představuje Nejvyšší správní soud vrcholný soudní orgán ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví a jako takový sleduje a vyhodnocuje judikaturu krajských správních soudů a zajišťuje jednotu a zákonnost jejich rozhodovací činnosti. Krajské soudy rozhodující ve správním soudnictví jsou tak povinny judikaturu Nejvyššího správního soudu sledovat a touto se ve své rozhodovací činnosti v obdobných případech řídit. Zatímco Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu vydává svá rozhodnutí toliko v případech existence rozporné judikatury, což však není posuzovaný případ, zde naopak Nejvyšší správní soud opakovaně a konstantně k danému právnímu problému judikuje, přičemž ve všech výše uvedených rozhodnutích vyslovil shodné závěry. Pokud se tedy Nejvyšší správní soud ve shora citovaných judikátech vyslovil k otázce výkladu ustanovení § 54 odst. 1 služebního zákona, včetně výkladu neurčitého právního pojmu „důležitý zájem služby“, je nutno konstatovat, že tyto závěry jsou v rozhodovací soudní činnosti soudů nižších stupňů aplikovatelné bez ohledu na to, o jaký bezpečnostní sbor se jedná, respektive jaký režim služby tento bezpečnostní sbor vykonává.

Z obsahu vydaných správních rozhodnutí, včetně závěrů služebních orgánů obou stupňů, vyplývá, že s výkonem přesčasových služeb v rozsahu 150 hodin bylo bez dalšího u jednotlivých příslušníků dopředu počítáno a plánováno. Jejich smyslem tak nebylo kompenzovat vznik neočekávaných a mimořádných situací, ale zajišťovat jím samotný přímý výkon služby z důvodu personálního nedostatku osob a počtu systemizovaných míst. Tento nedostatek počtu osob a systemizovaných míst je pak v rozporu se zákonem nahrazován zvýšenými nároky na stávající příslušníky, a to v podobě nařizování služeb přesčas, nadto se zcela nepřipadnou argumentací, že se jedná o důležitý zájem služby.

Na základě všech výše uvedených skutečností tak Městský soud v Praze přisvědčil námitkám žalobce směřujícím proti nesprávnému výkladu ustanovení § 54 odstavce 1, respektive ustanovení § 201 služebního zákona a v něm obsaženého neurčitého právního pojmu „*důležitý zájem služby*“ jakož i žalobní námitce co do absence relevantních důkazů, které by dokládaly nařizování výkonu služeb přesčas žalobce v souladu s těmito zákonnými ustanoveními.

Pokud dále žalovaná v této souvislosti v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí poukazovala na skutečnost, že není pochyb o tom, že za stavu, kdy by bylo třeba při nařizování přesčasů až na výjimky postupovat podle ustanovení § 54 odst. 2 zákona a přesčasy (pokud by v zákonné lhůtě nebylo poskytnuto náhradní volno) proplácet, ztratilo by na významu ustanovení § 112 zákona, neboť služba přesčas by vlastně ve spojení s ustanovením § 125 služebního zákona byla proplácena dvakrát, soud konstatuje, že tyto obavy žalované jsou zcela liché. Závěry vyplývající z judikatury Nejvyššího správního soudu, potažmo z rozsudku krajského soudu v uvedené věci, spočívají „toliko“ v tom, že je nutno při nařizování přesčasových služeb důsledně respektovat ustanovení § 54 odst. 1 služebního zákona, tj. tyto služby nařizovat pouze výjimečně, z důvodů a v případech mimořádného charakteru, např. náhlého onemocnění příslušníků, čerpání služebního volna, nečekaného ošetřování člena rodiny, účasti na služebním školení, jakož i v jiných neplánovaných případech, přičemž nařízení takovýchto služeb musí být těmito skutečnostmi náležitě a prokazatelně odůvodněno a správní orgán musí být schopen tyto důvody také následně prokázat. V opačném případě, tj. kdy služba přesčas bude ze strany žalované využívána k jiným účelům, např. v rozporu se zákonem k tomu, že jejím prostřednictvím bude řešen předem plánovaný nedostatečný počet systemizovaných míst příslušníků, či správní orgán nebude schopen v řízení relevantními důkazy doložit, z jakých důvodů k nařizování přesčasových služeb docházelo, pak to samozřejmě může vést k těm důsledkům, že jednotliví příslušníci budou uplatňovat své nároky vyplývající z nesprávné aplikace ustanovení § 54 odst. 1 služebního zákona, jak k tomu došlo v nyní posuzované věci. Ustanovení § 112 odst. 2 služebního zákona, podle kterého je služební příjem stanoven s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce, totiž je možno v tomto znění aplikovat a platí toliko za situace, kdy je služba přesčas nařizována v souladu se zákonem, nikoli v těch případech, kdy dochází k nařizování služeb přesčas v rozporu s ustanovením § 54 odst. 1 služebního zákona.

Městský soud v Praze po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba byla podána důvodně. Nařízení práce přesčas žalobci postrádá prvek operativnosti, neboť nereaguje bezprostředně na konkrétní potřeby vyšetřování, když ze spisového materiálu je zřejmé, že práce přesčas byla žalobci nařizována vždy k prvnímu dni v kalendářním měsíci předem, aniž by mohl být dopředu znám její konkrétní obsah i rozsah. Žalobou napadené rozhodnutí proto městský soud shledal nezákonným a s ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti napadené rozhodnutí podle ustanovení § 78 odstavce 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (ustanovení § 78 odstavce 4 s. ř. s.). Žalovaný správní úřad je právním názorem, vysloveným Městským soudem v Praze v dalším řízení vázán (ustanovení § 78 odst. 5 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanoveními § 60 odst. 1 s. ř. s. Ve věci úspěšnému žalobci náleží náhrada nákladů řízení proti neúspěšnému žalovanému správnímu úřadu. Náhrada nákladů řízení představuje v dané věci zaplacený soudní poplatek z podané žaloby v částce 3.000,-Kč a dále odměna právní zástupkyně JUDr. Kamily Dolejší,

advokátky, a její hotové výdaje. Mimosmluvní odměna v daném případě činí tři úkony právní služby po 3.100,-Kč (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby a účast u jednání soudu) podle ustanovení § 6, § 7, § 9 a § 11 odst. 1 advokátního tarifu a třikrát režijní paušál po 300,-Kč za náhradu hotových výdajů podle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Zástupkyni žalobce takto náleží odměna v částce 10.200,- Kč, když zástupkyně žalobce není plátcem daně z přidané hodnoty. Celková výše přiznaných nákladů řízení tak činí 13.200,-Kč, jejichž povinnost k náhradě soud přiznal proti žalovanému k rukám právní zástupkyni žalobce ve třicetidenní lhůtě k plnění.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odstavce 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Podle ustanovení § 104 odstavce 3 písmeno a/ s. ř. s. je kasační stížnost nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

V Praze dne 8. října 2015

JUDr. Hana V e b e r o v á ,
předsedkyně senátu